

POHJOIS-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE

VALITUKSEN JA VASTASELITYKSEN TÄYDENNYS

PÄÄTÖS JOSTA VALITETTU

Sallan kunnanvaltuuston päätös Sallan
Portin tuulivoimaosayleiskaavasta
26.3.2018 § 9

VALITTAJA

Kemijärven kaupunki
PL 5
98100 KEMIJÄRVI

PROSESSIOSOITE

Kemijärven kaupunki
PL 5
98100 KEMIJÄRVI

KANNANOTOT

Lisäselvitys Kemijärven kaupungin valitusperusteisiin

Kemijärven kaupunki on jo aiemmin lähettämässään valituskirjelmässä ja vastaselityksessä vaatinut Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan kumoamista mm. seuraavilla perusteilla:

- 1.Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon mm. kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset
- 2.Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaan yleiskaavaa ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.
- 3.Maankäyttö- ja rakennuslain 77 b §:n mukaan laadittaessa 77 a §:ssä tarkoitettua tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:
”Suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön”
- 4.Puutteelliset selvitykset – MRL 9 §:n vastainen toiminta
- 5.YVA -menettelyn laiminlyönti

Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan käsittely on kestänyt noin kaksi vuotta.

Kemijärven kaupunki kuvaa vielä seuraavassa a) miksi Sallan Portin osayleiskaavassa ei ole otettu MRL 39 §:n edellyttämällä tavalla huomioon Kemijärven kaupungin elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä b) miksi Sallan Portin osayleiskaava aiheuttaa MRL 39 §:n vastaisesti Kemijärven kaupungille maanomistajana kohtuutonta haittaa c) miksi Sallan Portin osayleiskaavan suunniteltu rakentaminen ja maankäyttö ei sopeudu maisemaan ja ympäristöön d) miksi Sallan Portin osayleiskaava on selvityksiltään puutteellinen e) miksi YVA -menettely olisi ollut Sallan Portin osayleiskaavaa valmisteltaessa. Seuraavasta kuvauksesta ilmenee peruste jokaiseen kohtaan a,b,c,d ja e:

Suomun alueella kaupungin kiinteistöomaisuus käsittää suurimman osan Suomun asemakaavoitetusta alueesta. Kemijärven kaupungilla on Suomun alueella vapaana valmiin kunnallistekniikan piirissä noin 80 lomarakennustonttia, joiden kysyntään voimaloilla on varmasti suuri haitallinen merkitys. Kaiken kaikkiaan Kemijärven kaupungilla on yli 90 kiinteistöä Suomun alueella. Osa kiinteistöistä on lisäksi ns. raakamaata, joka osaltaan mahdollistaisi vielä uusien matkailuhankkeiden kehittämisen alueelle. Tuulipuistohanke vaarantaa tämän kaiken kiinteistöomaisuuden hyödyntämisen ja kehittämisen ja tekee pitkälti turhaksi jo tehdyt investoinnit.

Suomun matkailun kehittämisen merkitys puhtaasti matkailumielessä on merkittävä. Suomi oli aikoinaan maamme todennäköisesti kuuluisin talviurheilu- ja laskettelukeskus. Suomun "kulta-aikoina" laskettelukeskus työllisti satoja ihmisiä suoraan ja välillisesti. Nykyäänkin mm. mökkivuokraus, siivoukset, huollot, laskettelukeskuksen hotelli, ravintolatoiminnat ja ohjelmapalvelut työllistävät kemijärveläisiä. Lisäksi on otettava huomioon, että Suomun alueen kehittämiseen on panostettu paljon viime vuosina. Mm. merkittävä hotelli-investointi. Pitkäjänteisen kehittämisen tavoitteena on perustellusti ollut Suomun uudet "kulta-ajat". Nyt ne ovat kaikki vaarassa liian lähelle sijoittuvan erittäin näkyvän tuulivoimahankkeen tulemisen myötä.

Tuulivoimaloiden myötä Kemijärven kaupunki menettää omaisuuden arvonalenemisen kautta mittavia summia myyntitappioina ja menetettyinä liittymä-, vuokra- ja kiinteistötuloina. Matkailuelinkeinon kehittämisen pysähtymisen ja todennäköisen hiipumisen kautta vaikutukset kaupungin kiinteistöverotuloihin ja ansiotuloverotuloihin tulevat olemaan erittäin negatiiviset. Matkailijoiden Kemijärven kaupungin alueelle tuomat tulot vähenevät merkittävästi, juuri kun Suomun matkailualueelle oli tehty merkittäviä investointeja mm. uuden hotellin muodossa.

Nykyistä työllistämisaikutusta kuvaa esim. se, että tunturikeskuksen pääyhtymän n. 30 kemijärveläisen lisäksi on otettava huomioon myös Suomun alueen muut yritykset, jotka hyötyvät pääyhtymän toiminnan volyymeistä; ohjelmapalvelut, mökkihuolto, mökkivuokraus, teiden auraukset, Joutsijärven kyläkauppa, Tuulenpesän lounaspaikka jne. työllistävät suuren joukon kemijärveläisiä.

Lisäksi Suomun hotellit ovat kaukolämmön käyttäjiä, huomattavan isoja veden käyttäjiä (lumetus, hotelli), sähkön käyttäjiä (valaistus, hissit, lumetus, hotelli, mökit), eli verotulojen lisäksi maksavat Kemijärven kaupungin tytäryhtiöille vuosittain vähintäänkin saman verran ao. palveluista maksuja kuin kaupunki saa verotuloja.

Edelleen on syytä myös mainita, että Suomun alueen kehityksellä on suuri merkitys Kemijärven yöjunayhteydelle, liityntäliikenneyhteyksiin ja lentoliikenteelle (Kuusamo, Rovaniemi). Näin ollen on selvää, että matkailutoiminnan ylläpitämiselle ja kehittämiselle haitalliset toiminnot, kuten Sallan Portin tuulivoimahanke, on omiaan heikentämään myös liikenneyhteyksien ylläpitoa ja kehittämistä. Matkailualueen infra palvelee myös lähikyliä liikunta- ja virkistyspaikkana (valaistut ja ylläpidetyt ladut, kävely- ja pyöräilyreitit, merkityt ulkoilualueet, tulipaikat, moottorikelkkareitit jne). Tuulivoimapuiston toteutuessa ja matkailun näivettyessä, myös näiden toimintojen ylläpito ja käyttö kärsii.

Kemijärven kaupunki toteaa edelleen, että Suomulla on jo nyt merkittävästi vuodepaikkoja, hotelleissa ja mökeissä arviolta yhteensä yli 500 vuodepaikkaa. Eli Hotelli Suomi 64 vuodepaikka ja 2 suitea, Suomun villat 30 kpl/ 8:lle ja Suomun Mökit n. 200 vuodepaikkaa. Matkailuelinkeinon harjoittajat ovat tietoisia siitä, että mökeillä kävijät arvostavat rauhaa ja

hiljaisuutta, sekä turvallisuutta ja "rakentamatonta" ympäristöä, joten Sallan portin tuulivoimalasuunnitelmat tuovat selvän merkittävän imagohaitan Suomun nykyisille ja tuleville potentiaalisille asiakkaille ja vaikeuttavat alueen kehittämistä. Sekä alueella toimiva veturiyrittäjä että Kemijärven kaupunki ovat satsanneet alueeseen paljon infran, tonttien, lämpölaitoksen ym. kautta.

Vielä kuluvan vuoden lopussa Suomulle on tulossa uusia asiakkaita mm. Iso-Britanniasta ja Irlannista joulukuussa 2020 avattavaan uuteen hotelli-ravintolaan. Kansainvälisten matkailijoiden määrä on kasvamassa Suomun alueella tämänkin myötä jatkossa tuhansittain, ja he tuovat alueelle uutta ostovoimaa mukanaan. Sallan portin tuulivoimasuunnitelmat ovat merkittävä imagohaitta myös kansainvälisten matkailijoiden kannalta, jotka tulevat etsimään alueelta luonnon rauhaa ja aitoa alkuperäistä Lapin tunnelmaa.

Suomun alueen vuosikymmeniä kestäneen matkailuliiketoiminnan kanssa pahasti ristiriidassa olevan vahingollisen tuulivoimahankkeen negatiiviset vaikutukset Kemijärven kaupungille ovat siis raskaat ja moniulotteiset.

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa ei ole otettu huomioon Kemijärven kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavaa aiheuttaa Kemijärven kaupungille maanomistajana kohtuutonta haittaa.

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö ei sopeudu maisemaan ja ympäristöön

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan laadintaa rasittaa puutteelliset selvitykset ja näin ollen MRL 9 §:n vastainen toiminta

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että koska kaavan valmistelu on puutteellista, eikä hankkeessa noudatettu myöskään YVA -menettelyä, huolimatta ELY -keskuksen kannasta, hanke on lainvastainen.

Kaupungin talouteen ja varallisuusasemaan kohdistuvien välittömien haittavaikutusten lisäksi, kaupunki haluaa vielä lausua Sallan Portin tuulivoimahankkeen maisemahaitoista ja elinkeinohaitoista seuraavaa, koska kaupungin lisäksi haitankärsijöitä ovat kaikki Suomun alueen matkailuyrittäjät ja Kemijärven kaupungin asukkaat ja yritykset laajemminkin:

Haitalliset matkailuvaikutukset

Hankkeella on ennen kaikkea negatiivisia matkailuvaikutuksia.

Toisin kuin Sallan kunta on katsonut, Portin tuulivoimahankkeella olisi toteutuessaan erittäin negatiiviset matkailuvaikutukset Suomen matkailukeskuksen ja Kemijärven alueella. Metsäntutkimuslaitoksen METLAN julkaisema selvitys vuodelta 2012 (raportti 237: Selvitys matkailijoiden suhtautumisesta Mielmukkavaaran tuulipuistohankkeeseen. Tyrväinen-Järviluoma-Nikkola-Silvennoinen) tulee johtopäätökseen, että matkailualueen läheisyydessä sijaitseva tuulivoimapuisto voi vaikuttaa merkittävän haitallisesti luontomatkailuun. Tuulipuisto on omiaan vähentämään nimenomaan ulkomaisten matkailijoiden määrää. Ulkomaiset matkailijat arvioivat valtaosaltaan, että tuulipuisto toteutuessaan vähentää halukkuutta vierailta matkailualueella. Erityisesti kansainvälisille matkailijoille koskematon luonto on ensisijainen vetovoimatekijä ja tämä heijastuu suhtautumiseen tuulipuistoihin. Tämä pätee tietysti Kemijärven ja Suomen matkailuun (luonto-, vesistö- yms. matkailu). Tuulipuiston myötä visuaalinen maisema heikkenee, eli luonnonmaisema menetetään. Matkailijoiden kannalta keskeistä on, miten tuulipuisto ja sen rakenteet näkyvät esim. ohjelmapalveluyrittäjien käyttämille reiteille. Erityisesti kansainvälisille matkailijoille Suomen koskematon luonto esim. juuri Lapissa on ensisijainen vetovoimatekijä, ja se heijastuu myös heidän suhtautumisessa tuulipuistoon. Vaikutukset ovat haitallisia niin aasialaisiin, keski-eurooppalaisiin, venäläisiin, kotimaisiin kuin muihinkin matkailijoihin. Suomen ja Kemijärven osalta venäläisten matkailijoiden osalta haittavaikutuksia voimistaa luonnollisesti rajanläheisyys. Tuulipuiston myötä menetetään suuri matkailijapotentiaali.

Kun otetaan huomioon em. tutkimustulokset haitallisista matkailuvaikutuksista ja arvioidaan vielä tarkemmin Portin tuulipuiston haitallisia vaikutuksia Suomen matkailukeskuksen ja sen ympäristössä olevan 300 lomamökin ja kahden hotellin toimintaan, voidaan tehdä seuraavat havainnot negatiivisista vaikutuksista:

- Tuulivoimapuisto tulee Kalliovaaran lähietäisyyteen, joka on Suomen alueen paras revontulimatkailun paikka.
- Kalliovaarassa kaupunki on juuri suorittanut metsän harvennusta, joka edistää näkyvyyttä (tuulipuisto ja revontulet).
- Kalliovaara sopii ns. revontulikotien eli katselu- ja majoituspaikkojen rakentamiseen.
- Portin tuulivoimalat tulevat dominoimaan luonnonmukaisen matkailun maisemaa ja muuttaa luonnonmaiseman teolliseksi maisemaksi haitallisella tavalla.

-Portin tuulivoimalat sijaitsevat Itä-Suomun huipulta katsoen juuri pohjoisessa revontulimaiseman edessä, eli yöllisten kelkkasafariasiakkaiden näköalan pilaajina.

-Haittavaikutuksia lisää se, että revontulimatkailu on vetonaula Keski-Euroopan ja Aasian suunnasta tuleville asiakkaille.

-Revontulimatkailu on paitsi Lapin myyntivaltti, niin myös Norjan ja Islannin myyntivaltti. Portin tuulipuisto on omiaan pilaamaan tämän matkailuvaltin Suomen matkailukeskuksessa ja johtaa matkailutulosten merkittävään laskuun.

-Kilpailevat matkanjärjestäjät Sallan alueella saavat Suomen matkailukeskuksen kustannuksella etuja tuomalla esiin sen tosiasian, että Portin tuulipuiston sijoituksella on merkittävää maisemaa ja matkailua pilaavaa vaikutusta Suomen matkailukeskuksen alueella.

Itä-Lapin maakuntakaavassa on matkailun kehittämisalueeksi haluttu ottaa erityisesti Rovaniemi-Kemijärvi-Salla ja toisaalla Kemijärvi-Joutsijärvi-Suomu-Kuusamo pääväylästä. Toisin sanoen tämä reitti, johon Puhuri Oy:n tuulivoimalat sijoittuvat, on valittu matkailun kehittämisen ydinalueeksi, jonka helmi ja sydän ovat Suomutunturin matkailukeskus ja Kemijärven vesistö. Portin tuulivoimahanke on omiaan tuottamaan merkittävää haittaa ja suoranaista tuhoa matkailuelinkeinoille. Tämän vuoksi rakennusluvut on kumottava lainvastaisena.

Näin edellä esitetyn analyysin myötä Portin hankkeen haittavaikutukset matkailun kannalta ovat saaneet lisää konkreettista sisältöä.

Tämän johdosta Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaava on kumottava lainvastaisena. Kaava perustuu puutteellisiin matkailuvaikutusten selvittämiseen ja arviointiin. Hankkeessa ei oteta huomioon Kemijärven kaupungin ja koko Kemijärven alueen elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Hanke on omiaan aiheuttamaan kohtuutonta haittaa maanomistajille ja matkailuyrittäjille.

Haitalliset elinkeino- ja maisemavaikutukset

Suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö ei sopeudu maisemaan ja ympäristöön, eikä täyttä kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimuksia. Tämä on vastoin MRL 77b §:n, MRL 136 §:n ja MRL 117 §:n vaatimuksia.

Tuulipuiston maisemavaikutukset ulottuvat Suomen matkailualueelle ja vielä huomattavan kauas, jopa Joutsijärven asutukseen 16 km asti ja Kemijärven keskustaajamaan 30 km asti. Jo kaavaselostuksesta ilmenee välillisesti, että välttyäkseen voimaloiden maisemavaikutukselta, niin asukkaat ja kiinteistönomistajat joutuvat ylläpitämään alueillaan suojaapuustoa ja -istutuksia peittämään voimaloiden näkyminen maisemassa.

Kemijärven kaupunki katsoo, ettei esim. melu-, valo-, matkailu-, maisema- ja muitakaan ympäristövaikutuksia Kemijärven kaupungin ja erityisesti Suomen alueen, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin ole huomioitu riittävästi Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan valmistelussa. Tämän vuoksi hanke on erityisen tuhoisa Kemijärven kaupungin kannalta.

Koska tuulivoimalat sijoittuvat Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavaehdotuksen kaavakartalla matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealueeksi osoitetulle alueelle, Kemijärven kaupungin mielestä ko. merkintä osoittaa, että alueelle ei pidä sijoittaa maisemaa rikkovia taikka ympäristöstä selvästi erottuvia laitteita taikka rakenteita.

Kemijärven kaupungin mielestä tuulivoimalat Suomen matkailukeskuksen läheisyydessä eivät sopeudu maisemaan, vaan rikkovat luontoarvoja sekä aiheuttaa taloudellisia menetyksiä maaomistajille sekä alueen yrittäjille.

Kemijärven kaupungin kanta ja hankkeen vastustus tällä ja edellä mainituilla perusteilla on johdonmukainen ja tasapuolinen, sillä kaupunki on jo muutama vuosi sitten itse hylännyt omalle alueelleen suunnitellut järvimaisemaan ja matkailuun laajasti kielteisesti vaikuttavat laajat tuulivoimahankkeet.

Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan kuvasovitteiden luotettavuutta on syytä tarkastella huolella uudestaan. Kaupungin käsityksen mukaan voimaloiden näkyvyys saattaa kuvissa välittyä todellisuutta heikommin, eli voimalat saattaisivat näkyä huomattavasti paremmin tarkasteltaessa maisemaa juuri Suometunturilta käsin.

Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaava perustuu puutteellisiin maisema- ja elinkeinovaikutusten selvittämiseen ja on myös sen vuoksi kumottava lainvastaisena.

Valituksen ja vastaselityksen täydennyksen liitteenä 1. on luettelo Kemijärven kaupungin Suomen alueen huomattavan suuresta matkailuun liittyvästä kiinteistöomaisuudesta. Liitteen luettelosta ilmenee lisäksi kiinteistön käyttötarkoitus. Taulukossa on merkinnällä lomatontti osoitettu vielä rakentamattomia rekisteröityjä tontteja. Liitteenä 2. on kartta, josta ilmenee Kemijärven kaupungin huomattavan laaja maaomaisuus Suomen alueella (vihreä

vinoviivoitus). Liitteenä 3. on asemakaavaotekooste Suomun alueelta, josta ilmenee kiinteistöjen käyttötarkoitus.

Kaikki liitteistä 1, 2 ja 3 ilmenevä tieto on jäänyt selvittämättä ja huomioon ottamatta Sallan Portin tuulivoimaosayleiskaavan valmistelussa ja sen vuoksi kaava on kumottava lainvastaisena.

Tutkavaikutukset

Tämän lisäksi vaaditaan kaavan kumoamista puutteellisten tutkavaikutusten selvittämisen vuoksi. Kaavan taustaselvityksistä puuttuu riittävät selvitykset tuulivoimaloiden aiheuttamasta ilmavalvonnan tutkahäirinnästä. Ennen kaavan hyväksymistä Sallan kunnan olisi pitänyt suorittaa yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa tutkahäirinnän simultaaniselvitys.

Kemijärvellä 1.6.2020

Atte Rantanen
Kaupunginjohtaja

LIITTEET 1.Luettelo Kemijärven kaupungin Suomun alueen kiinteistöomistuksesta
2.kartta Kemijärven kaupungin Suomun alueen kiinteistöomistuksesta
3. Suomun alueen asemakaavaotekooste